

Сумський
державний
університет –
провідний заклад
вищої освіти
України

Січень 2019 р. * Розповсюджується безкоштовно

Спецвипуск
№ 1-2 (395-396)

РЕЗОНАНС

ГАЗЕТА СУМСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

УЗАГАЛЬНЮВАЛЬНИЙ ЗВІТ

ректора Сумського державного університету А. Васильєва
«Підсумки роботи СумДУ за 2018 р. та основні завдання на 2019 р.»
(Конференція трудового колективу СумДУ 25 січня 2019 р.)

Шановні делегати Конференції, усі присутні!

Детальні традиційні звіти в січні директорів, деканів, інших посадових осіб, відповідальних за окремі напрями діяльності дають мені підстави в узагальнювальному звіті зупинитися лише на найбільш важливих аспектах нашої діяльності. Зазначу, що не все вдалося. Тому й звіти були як критичними, так і самокритичними.

Істотним успіхом є переміщення університету в рейтингу QS на рівень 751–800 (тобто плюс 50 позицій до 2017 року), за рейтингом Round University Ranking від Thomson Reuters – плюс майже 115 позицій; також є переміщення на 7-му позицію в Україні за рейтингом публікаційної активності Scimago та на другу позицію за цитованістю в Google Scholar від Webometrics.

Закріпившись у базових каталогах найбільш значущих рейтингів, ми наблизилися за показниками до входження

в ТОП-групу рейтингу Times Higher Education, що є пріоритетним завданням 2019 року.

Не втрачені лідерські позиції також в інших рейтингових вимірюваннях.

За рейтингом QS Сумський державний класифікований як університет із високою дослідницькою продуктивністю та перебуває в групі ТОП-150 серед «молодих» вишів світу, що «стрімко зростають».

За даними міжнародних рейтингів Webometrics Ranking of World Universities та uniRank University Ranking СумДУ посідає 4-те місце серед ЗВО України, а також займає високі позиції в європейському рейтингу U-Multirank, що визначає більшість показників навчальної, позанавчальної, міжнародної та інших сторін діяльності СумДУ такими, що перевищують середньосвітові значення.

І цей перелік має продовження.

Необхідно мати на увазі, що близько 30% студентів прийому 2018 року, як і 2017-го, безпосередньо зазначили, що саме рейтинги та якість стали головними причинами їх вибору. Показники рейтингів є базовими й для визначення Міністерством обсягів фінансування наукової діяльності та фінансування університету в цілому. Взятий нами курс на розбудову високорейтингового університету все більше себе виправдовує. Уся система стимулювання СумДУ, методика рейтингу структурних підрозділів, інші важливі фактори мають передусім вагомим штатно-фінансовим підґрунтям як наші очікування на увагу до університету державного бюджету й безпосередньо абітурієнтів.

Можна впевнено стверджувати, що перелічене та багато інших реалізовуваних заходів істотно сповільнюють вплив на показники *формування контингенту* загальновідомих демографічних тенденцій. У 2018-му відбувся найменший випуск школярів в Україні, а на Сумщині

він стане найменшим у 2019 році. Кількість випускників шкіл міста Суми була меншою, ніж у 2017-му, на 12,8%. Відтік абітурієнтів із області збільшився на 15,4%. До цього необхідно додати заходи держави щодо впливу на якісний склад вступників: обмеження 150 балами прийому на медицину, технології ЗНО під час вступу до магістратури та інші.

Саме ці та інші аналогічні фактори зумовили відповідну штатну ситуацію та об'єднанчі процеси, за якими створені кафедра міжнародного, європейського права та цивільно-правових дисциплін і кафедра міжнародних економічних відносин, реорганізовані приєднанням до інших кафедри управління й фінансово-економічної безпеки, опору матеріалів та машинознавства, фундаментальних і загальнонаукових дисциплін Шосткинського інституту. Аналогічне рішення вже прийняте й щодо кафедри теоретичної та прикладної економіки. Вочевидь, завданням є не більша чи менша кількість кафедр, а їх спроможність вирішувати з високою ефективністю весь комплекс складних завдань університету.

18-та позиція серед усіх ЗВО України за кількістю зарахованих на місця держзамовлення й 18-та за загальним контингентом зарахованих до бакалавратури і магістратури за всіма формами навчання є непоганим та одним із найвищих показників серед університетів, розміщених у регіонах рівня Сумщини, й істотно вищим ніж в інших ЗВО нашої області. Водночас 63–64-й рівень показників середнього бала ЗНО серед зарахованих як на бюджет, так і на контракт мотивує нас до пошуку нових шляхів залучення «сильного» абітурієнта. На сьогодні бюджетне місце й відповідні кошти, що є значно більшими за кошти вітчизняних контрактників, приходять саме із «сильним» абітурієнтом. У той самий час за показниками, що визначають обсяги держзамовлення до магістратури, лише три наші спеціальності є лідерами в Україні, ще маємо одне четверте та два шостих місця, але всього лише половина наших спеціальностей у першій половині відповідних рейтингових списків щодо місць держзамовлення. І це при тому, що за загальноуніверситетськими показниками ми є лідерами серед вишів України.

На жаль, більшість показників прийому 2018 року за переважною кількістю спеціальностей є нижчими порівняно з 2017-м. Загалом лише за денною формою прийому на перший курс вітчизняних громадян маємо «– 18,4%» до 2017 року.

Щодо позитиву.

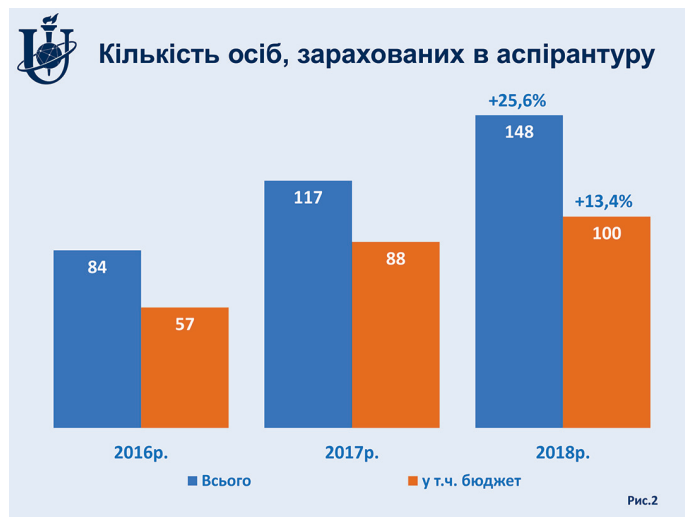
В умовах загальнодержавного скорочення держзамовлення на 3 % держзамовлення денної бакалавратури СумДУ збільшилося на 7,8% (+44 місця); як за денною, так і за заочною формою прийняли більше випускників технікумів і коледжів (+3,9%). Та й показники прийому безпосередньо на рівень молодшого спеціаліста кращі ніж у 2017 році (+8,1%). До заочної магістратури прийняли більше (+8,4%) ніж у попередньому році випускників інших ЗВО (близько 210 осіб). Зросли показники прийому інтернів (у 2,6 раза), клінічних ординаторів (+20,7%).

Успішним у звітному періоді був прийом іноземних громадян (рис. 1), контингент яких наблизився до 1 600 осіб. Позитивом є також те, що в цьому контингенті вже більше за 170 студентів (11%) представляють країни Організації економічного співробітництва та розвитку, а

також інші країни Європи й Америки, зокрема Канаду, Велику Британію, Німеччину, Швецію, Польщу, Фінляндію, Ірландію, Бразилію тощо. Надважливим завданням ректорату та Департаменту міжнародної освіти є реалізація пріоритету немедичних спеціальностей у комплектуванні контингенту іноземних студентів.

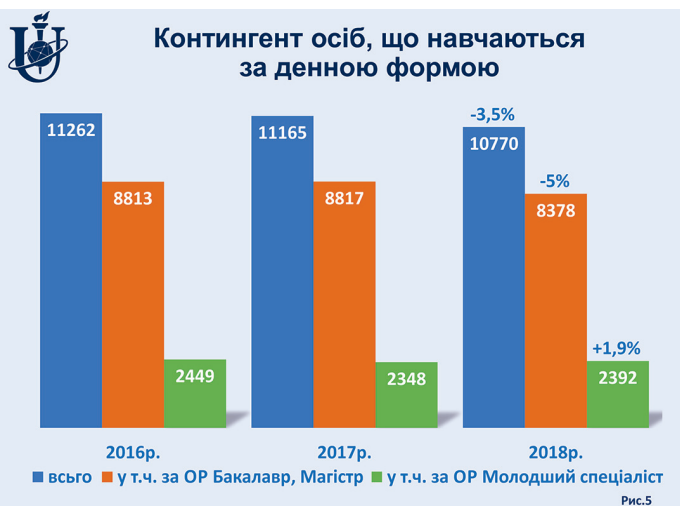
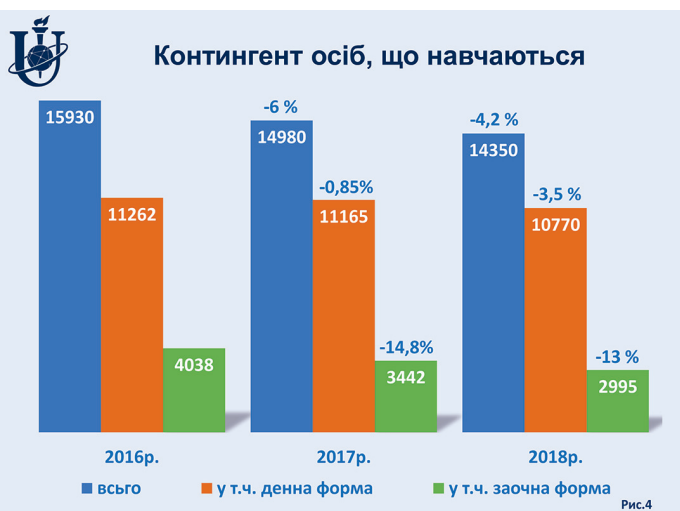
Також успішним вважаємо прийом на перший курс близько 150 аспірантів (рис. 2). За обсягом держзамовлення

СумДУ на 4-й позиції серед вишів України. Незначним (7 осіб), незважаючи на його зростання (2017 р. – 2 особи), є прийом до докторантури. Також потрібно збільшувати прийом іноземних, зокрема англомовних аспірантів (2018 р. – 12; 2017 р. – 3); у 2018-му вперше прийняли 5 іноземців на англомовну програму з економіки.

Наведене є важливим компенсуючим фактором, але узагальнюювальні показники прийому залишилися від'ємними (рис. 3: -2,1% – денна, -3% – заочна форми). Діаграми на рис. 4, 5 демонструють показники загального зменшення контингенту осіб, які навчаються. Вартим уваги є те, що у звітному році 675 випускників бакалавратури (а це 35% випуску) денної та заочної форм не продовжили навчання в магістратурі.

Завданням є також традиційне посилення профорієнтаційного пріоритету і в діяльності СОЦ «Універ», і в роботі зі школярами культурно-мистецького центру, центру військово-патріотичного виховання, спортклубу та кафедри фізичного виховання, і в поширенні транскор-

донної дистанційної освіти, зокрема з наскрізним англomовним навчанням. Остання теза повністю поширюється на контингент іноземців-аспірантів.

Але головним, вважаю, є істотне підвищення якості й цікавості наших академічних пропозицій, тобто освітніх програм. При цьому тенденції щодо зменшення контингенту осіб, які навчаються, на жаль, змушують нас ухвалювати рішення щодо припинення набору на певні освітні програми (вісім у 2017-му, 2018-му і вже чотири в наступній кампанії 2019 року). Водночас ці самі тенденції додають мотивації щодо *розширення спектра наших освітніх послуг*.

У 2018-му відкриті ще 2 територіальні центри дистанційних комунікацій (рис. 6, 2017 р. – 34, 2018 р. – 36), зокрема в Тернопільській області, а ще одержані ліцензії

за спеціальностями «Історія та археологія» і «Хімія», що буде зорієнтованою й на хіміко-фармацевтичне, і на хіміко-технологічне, аналітичне, педагогічне та інші спрямування. Здійснено перший прийом до бакалавратури за спеціальністю «Фізика». За допомогою цих спеціальностей разом із підготовкою фахівців для власних потреб через майбутню аспірантуру сподіваємося мати також істотніший вплив на ланку загальної середньої освіти.

Також уперше ми здійснили набір за спеціальністю «Журналістика» на програму паралельної освіти, інтернів за спеціальністю «Стоматологія», аспірантів за цією самою спеціальністю й за спеціальностями «Облік та оподаткування», «Педіатрія».

У наших планах ліцензування за рівнем «бакалавр» спеціальності «Міжнародне право», магістерських освітніх програм із «Фізичної реабілітації» та «Громадського здоров'я», аспірантських – із «Міжнародних економічних відносин» та «Філології». Не знімаємо з порядку денного й відкриття спеціальності «Математика».

Уперше буде оголошено прийом за заочною формою навчання в разі вступу до бакалавратури за спеціальностями «Фізична культура і спорт», «Психологія» та «Соціальна робота»; за дистанційною формою навчання – за спеціальностями «Фінанси, банківська справа та страхування» і «Енергетичне машинобудування».

Життєво необхідним є ліцензування підготовки іноземних громадян за всіма без винятків спеціальностями.

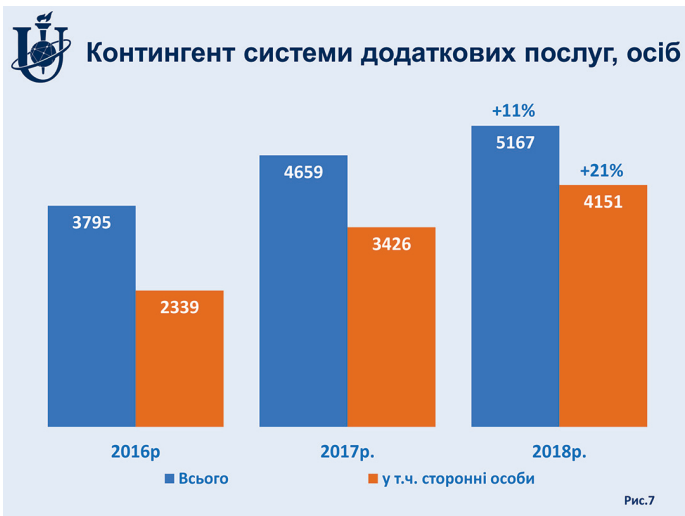
Продовжиться робота з ліцензування підготовки за рівнем «молодший бакалавр» у Машинобудівному коледжі за спеціальностями «Комп'ютерні науки», «Галузеве машинобудування», «Хімічні технології та інженерія», а також у Політехнічному технікумі Конотопського інституту за спеціальностями «Галузеве машинобудування», «Електроніка», «Менеджмент», «Право», «Професійна освіта. Будівництво» (чекаємо на закон України про передвищу освіту).

Меті розширення спектра надання освітніх послуг відповідають і наші наміри щодо ліцензування в базовому вищій таких робітничих професій, як «Зварювання», «Косметик», «Офіціант», «Бармен», і збільшення *масштабів надання додаткових платних освітніх послуг*.

4 Ректор звітує

Увесь світ рухається в напрямі неформальної освіти, короткотермінових форм навчання. Масштаби такої діяльності зростають високими темпами й у нас (рис. 7). За-

початковані нові програми підвищення кваліфікації державних службовців, приватних виконавців судових рішень, з організації та управління охороною здоров'я, питань управління фінансами, боротьби з корупцією тощо.

Навчання в 41 центрі додаткових освітніх послуг і на кафедрах, що їх безпосередньо надають, пройшли за рік близько 5,2 тис. осіб (+11%), із них 4 150 сторонніх (+21%); обсяг навчальних доручень у цій системі збільшився на 30% і становить 18,8 тис. годин (близько 32 ставок).

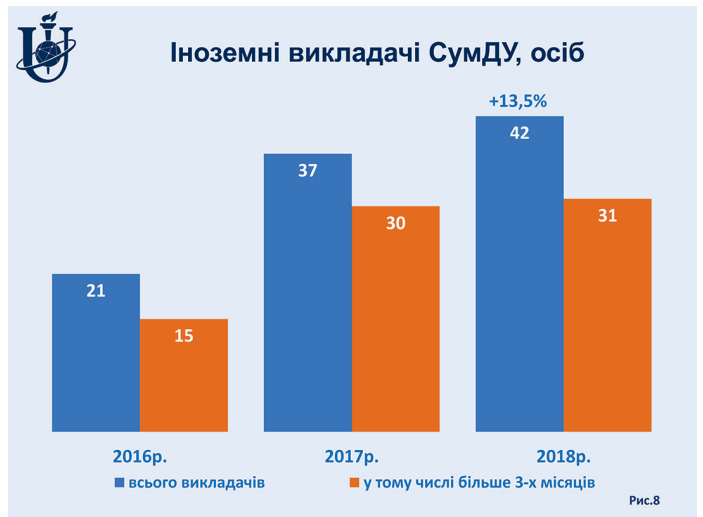
Підвищення кваліфікації сторонніх осіб, якості освітніх і наукових послуг у цілому зумовлюють реалізацію завдань щодо всебічного *розвитку кадрового потенціалу університету*.

Штат науково-педагогічних і наукових працівників збільшився майже на 3% (+ 22 особи) і становить 969 осіб, із яких 128 докторів наук (зростання – + 6,8%) та 685 кандидатів наук, докторів філософії (2017 р. – 675 осіб). За рік відбувся захист 17 докторських дисертацій – найбільший показник за всі роки існування вишу (2017 р. – 9). Відкрита докторська спеціальність у спецраді Інституту права.

Водночас незначна кількість докторів наук за певними спеціальностями або їх відсутність може призвести до катастрофічної втрати ліцензійних обсягів прийому, передусім на популярні спеціальності. Показник захистів на вчену ступінь доктор філософії – 35 – теж більший за минулорічний (2017-й – 30), але не є високим (2014 р. – 55; 2016-й – 46). Частина аспірантів, які випустилися із захистом дисертації, становить 11,8% (2017 р. – 10,5%); середній показник по Україні вдвічі більший (23,6%). Зменшується й кількість наших аспірантів і докторантів у інших ЗВО, що не стимулює появу нових наукових шкіл.

У цілому маємо 85,3% ПВС зі ступенями й званнями. Це гарний показник.

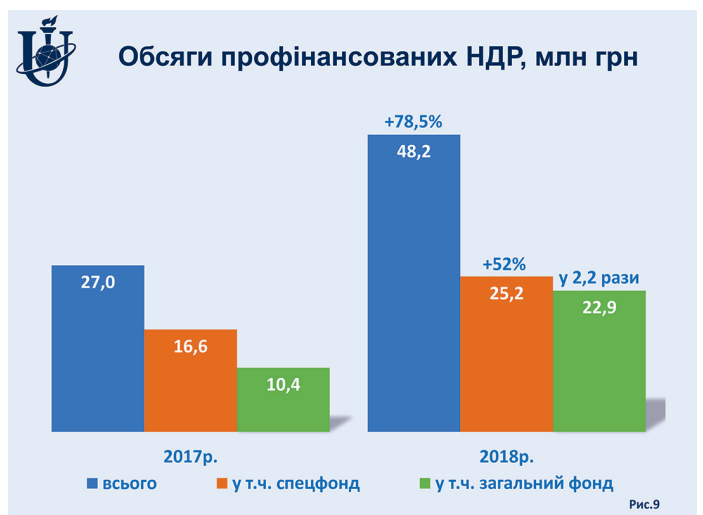
Серед викладачів 46 (близько 5%) тих, під чий керівництвом захищені 5 і більше дисертацій, 42 (4,6%) є іноземними фахівцями (рис. 8). Істотно – на 77%, із 111 до 196 – збільшилася кількість тих, хто має сертифікат В2 (21% від загального складу ПВС). Маємо один із

найвищих показників в Україні за кількістю викладачів та науковців, у яких 5 і більше публікацій у виданнях, обліковуваних БД Scopus і/або Web of Science (262 особи; близько 27%). Середній індекс Гірша всіх науково-педагогічних працівників – 1,142.

І саме ці показники визначають наш кадровий потенціал як один із найбільш креативних серед вишів України. Завданням внутрішньоуніверситетської системи підвищення кваліфікації, що завдання 2018 року загалом успішно виконала, є істотне врізноманітнення діяльності за тематичними спрямуваннями, формами з охопленням усіх категорій працівників університету, що дозволяє більш активно впроваджувати сучасні технології, відповідати новітнім трендам.

У 2018 році найбільшою динамічністю, успішністю характеризується зростання обсягів фінансованої *наукової діяльності*. Загальний обсяг НДР і грантів збільшився на 55%. Майже 50 млн профінансованих робіт, що виконувалися (рис. 9), – це солідно. Маємо 22,9 млн грн за

рахунок загального фонду держбюджету (зростання в 2,2 рази) та 25,25 млн грн спецфонду (зростання на 52%).

Виконували 56 держбюджетних НДР (зокрема 24 – колективи молодих учених) та 955 господарських договорів. На 25% зросла кількість міжнародних договорів. Їх загальний обсяг разом із грантами зріс у 2,3 рази й становить 7,6 млн грн (рис. 10). Уперше в історії університету реалізуємо грантовий проект за програмою Horizon

2020 (керівник – проф. М. В. Погорелов). Зростання обсягів є на всіх факультетах та інститутах (крім Шосткинського), що наведено нижче.

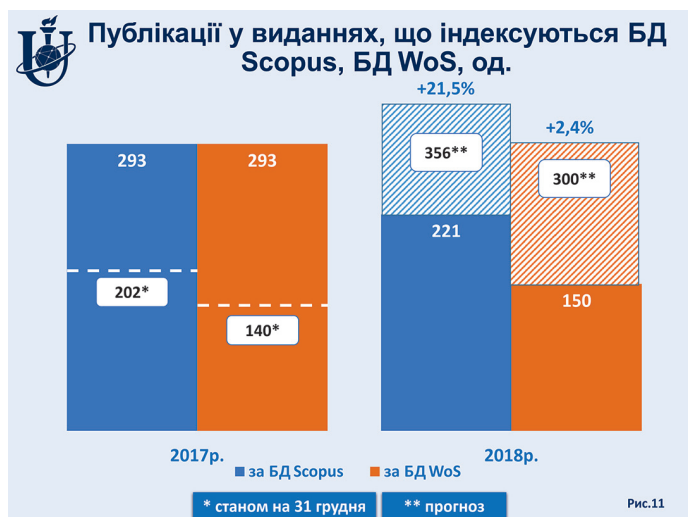
Обсяг профінансованих НДР, млн грн

№	Інститут (факультет), підрозділ	Загальний обсяг	Обсяг СФ	Обсяг ЗФ	Співвідношення СЗ
1	Факультет ТеСЕТ	14,413	12,970	1,443	8,99
2	Медичний інститут	10,080	7,225	2,855	2,53
3	Факультет ЕліТ	8,444	1,292	7,152	0,18
4	ІНІ ФЕМ	4,801	1,265	3,536	0,36
5	ІНІ БТ «УАБС»	4,787	1,428	3,359	0,43
6	ІНІ права	0,930	0,104	0,826	0,13
7	Факультет ІФСК	0,402	0,292	0,110	2,65
8	Шосткинський інститут	0,135	0,135	0	+
9	Конотопський інститут	0,072	0,047	0,025	1,88
	ЗУ підрозділи	3,962	0,462	3,599	0,13
	СумДУ	48,150	25,245	22,905	1,10

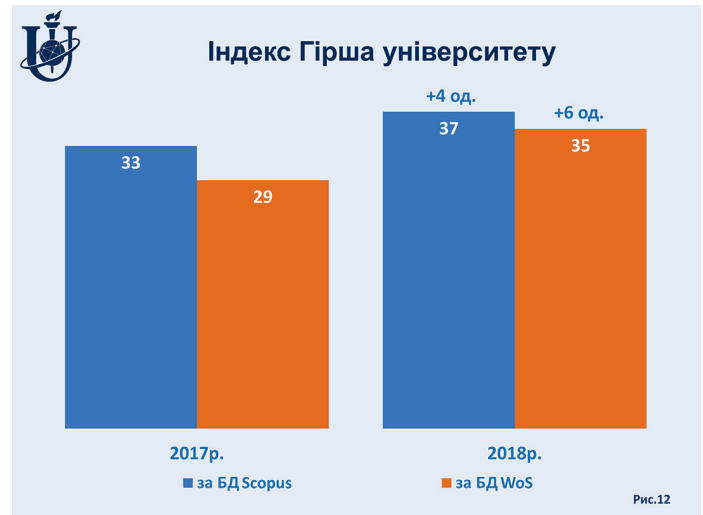
Фінансовані дослідження проводили на 53 із 58 кафедр (91,4%). До наукової роботи з оплатою праці залучені більше за 630 співробітників. На 17 кафедрах профінансований обсяг становить більше ніж 1 млн грн.

Кроком, що посилює потенційні можливості нашої наукової діяльності в її прикладному значенні, стало приєднання до університету Сумського державного науково-дослідницького інституту мінеральних добрив та пігментів шляхом його реорганізації в структурний підрозділ СумДУ, що процедурно завершується.

Високими темпами нарощується публікаційна активність (рис. 11). Прогнозуємо зростання статей, опублікованих

у виданнях, що індексуються БД Scopus і БД WoS, до 356 (+21,5%) та 300 (+2,4%) відповідно (прогноз із урахуванням статей, що ще проходять індикацію). Значно збільшився й індекс Гірша університету: за БД Scopus на 4 позиції, за БД WoS – на 6 (рис. 12). Нам потрібно збільшувати й кількість власних видань у цих базах. Таку перспективу бачимо й наближаємо.

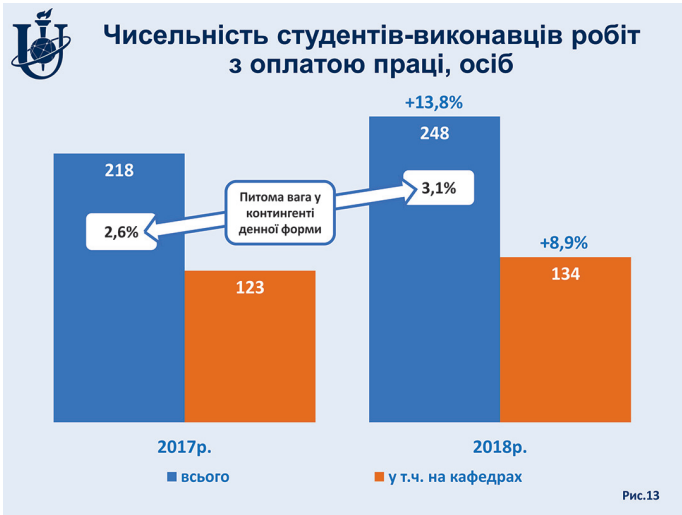

Поки що, на жаль, не маємо підвищення результативності роботи із захисту прав інтелектуальної власності та її комерціалізації. Сподіваюся, збільшення в 2018 р. на 20% кількості відповідних заявок позитивний сигнал.

Стратегічними завданнями саме 2019 року є проходження університетом державної атестації в частині провадження наукової діяльності за всіма наявними в університеті науковими напрямками за рівнем, що відповідає найвищій кваліфікаційній групі, одержання за цими напрямками права на базове фінансування та внесення університету до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави на максимально визначений термін. Актуальним є розвиток наукових шкіл і започаткування нових напрямів досліджень, зокрема тих, що є проривними з огляду на світові тенденції розвитку науки й технологій.

Підвищення уваги як із позиції загальноуніверситетського менеджменту, так і на всіх інших рівнях потребує студентська наукова діяльність. Так, успіхи є. Маємо друге місце у фіналі Всеукраїнського фестивалю стартапів, перемогу в номінації краща ідея, входимо у відповідну міжнародну мережу, розпочато створення Центру індустрії 4.0. Але таких прикладів небагато. Є зниження й публікаційної активності студентства. Нам потрібно не на папері, а в реальності вимірювати успішність такої діяльності, більш наполегливо застосовувати методики й технології стартап- і бізнес-шкіл тощо. Характерним є й те, що за зростання обсягів фінансованої наукової діяльності майже на 80% залучення студентів до НДР збільшилося лише на 5%; 140 осіб – це навіть менше ніж у 2016 році.

Водночас кількість студентів, які мали тимчасове працевлаштування в університеті, загалом зросла майже на 14% (рис. 13). Але 250 студентів – це лише близько 3% від загальної кількості. А це й резерв якості, і можливості дуальної освіти, і реальної допомоги університету, і реальної допомоги студентам: як професійної, так і фінансової. Крім залучення до наукової роботи, університетська

інфраструктура повинна стати базою практики для таких спеціальностей, як ІТ, переклад, спорт, соціальна робота, електроенергетика, телекомунікації, енергоменеджмент, журналістика, фінансовий блок, і цей перелік можна продовжувати. Як приклад: в умовах кадрового дефіциту діяльності ІТ-служб одна з трьох раніше створених студентських ІТ-груп реорганізована в студентський центр інформаційних технологій, у якому з оплатою працювали 12 студентів.

Минулого року наші студенти продовжили підтверджувати власну успішність та успішність університету в цілому (рис. 14): 103 призові місця й перше загальне місце серед усіх ЗВО України у Всеукраїнському конкурсі сту-

дентських наукових робіт, четверте місце – після КНУ ім. Т. Шевченка, Львівської та Київської політехнік – у Всеукраїнській олімпіаді (48 місць, 2017 р. – 41), що стало вже гарною традицією.

Набуває все більшого значення зовнішнє оцінювання якості освіти.

Рейтинг асоціації ІТ-фахівців України (DOU) другий рік поспіль визначив СумДУ на 6-й позиції серед ЗВО України (заслуга факультету ЕІТ), рейтинг видання «Гроші» опитуванням роботодавців визначив університет у ТОП-групах за юридичною та інженерними спеціальностями; спеціальність «Обладнання хімічних виробництв і підприємств будівельних матеріалів» унесена до Європейської інженерної освітньої бази FEANI (Брюссель) – це шлях для надання європейського паспорту інженера; також от-

риманий сертифікат Міжнародної організації ORPHUS за програмами PhD біологічного й медичного спрямувань, спеціальності «Інформатика» та «Економічна кібернетика» пройшли певний шлях, зокрема попереднє експертне оцінювання щодо міжнародної акредитації. Також є ще багато над чим працювати за результатами складання студентами-медиками ліцензійних інтегрованих іспитів «Крок». Це стосується й зовнішнього незалежного оцінювання під час вступу до магістратури, що послідовно впроваджують на загальнодержавному рівні.

Ми майже завершили пілотну апробацію технологій опитування студентів щодо їх погляду на якість організації освітньої діяльності впродовж вивчення навчальної дисципліни, що є важливою складовою інституційної основи внутрішньоуніверситетської системи якості. Проведений перший конкурс «Кращий викладач очима студентів» (нагороджені 52 наші колеги). Передбачаємо також конкурсне визначення кращих за номінацією «Застосування інноваційних технологій навчання» та іншими.

Хочу зазначити, що згідно зі стандартами й рекомендаціями забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG 2015) наявність механізмів опитування є однією з ключових вимог для проходження міжнародної акредитації освітніх програм і є загальноприйнятою європейською та світовою практикою реалізації принципів студентоцентрованого навчання, захисту базових інтересів студентства на чесне здобування якісної освіти.

У звітному році також нами вжитий ряд заходів щодо впровадження принципів академічної доброчесності, зокрема як дієвого запобіжного механізму щодо академічного плагіату відбулося перше наповнення електронного архіву випускних робіт студентів, що теж є загальноприйнятим у світі. Нам необхідно домагатися розуміння політики якості й доброчесності кожним членом університетської спільноти, тому будемо відповідно це заохочувати.

У 2018 році здійснене корегування навчальних планів, розрахункове навантаження становить 590 годин на одну ставку викладача, а середнє – трохи більше за 400 годин, затверджена модель навчальних планів на базі нових стандартів із поглибленням компетентнісних підходів, посиленням індивідуалізації навчання шляхом розширення можливостей студентів щодо вибору дисциплін. При цьому за програмами наскрізного англійського навчання загальна кількість студентів збільшилася (рис. 15) до майже 1 200 осіб (+23%); цій тенденції відповідає й кон-

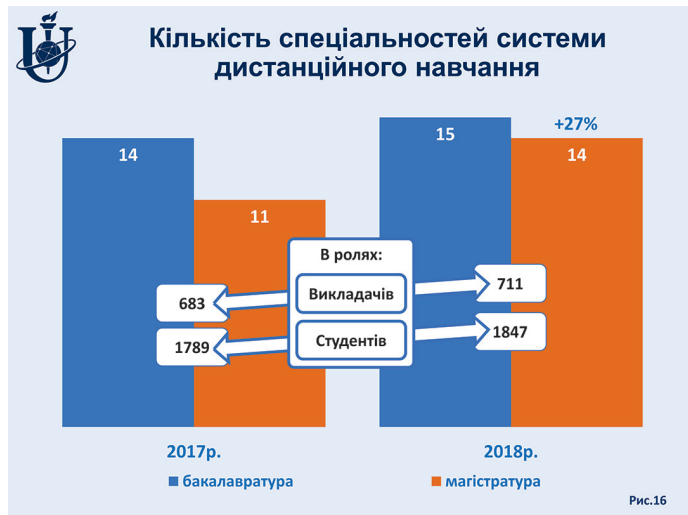

тингент вітчизняних студентів. На жаль, водночас зменшилася кількість дипломних робіт, захищених іноземною мовою.

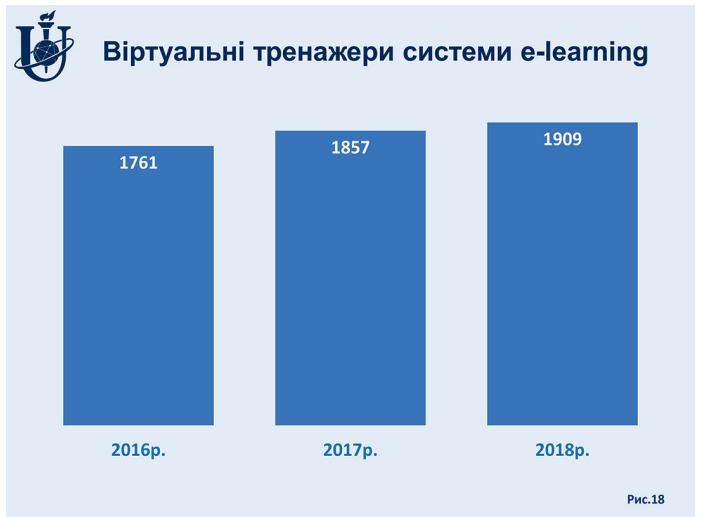
Упевнений, що витримати демографічні виклики, конкуренцію вітчизняних та закордонних вишів, і, в середньостроковій перспективі, перемогти можна лише забезпеченням високої якості, конкурентоздатності освітніх програм та технологій. І стратегічним тут є переведення всього навчального процесу за всіма категоріями осіб, які навчаються *у форматі «інформаційної», «електронної» педагогіки.*

І тут ми зробили чергові системні кроки шляхом запровадження – зокрема преміальною системою й рейтинговими показниками – змішаного навчання, технології якого хоча б на мінімально допустимому рівні реалізуються на денній формі вже більше ніж за 900 потоками (близько 40% від їх загальної кількості). Маємо 5% дисциплін із повномасштабним змішаним навчанням; на платформі власної розробки MIX уже зареєстровані 250 викладачів і більше за 3 000 студентів; 40 викладачів є активними учасниками педагогічного експерименту з апробації відповідних організаційно-методичних моделей.

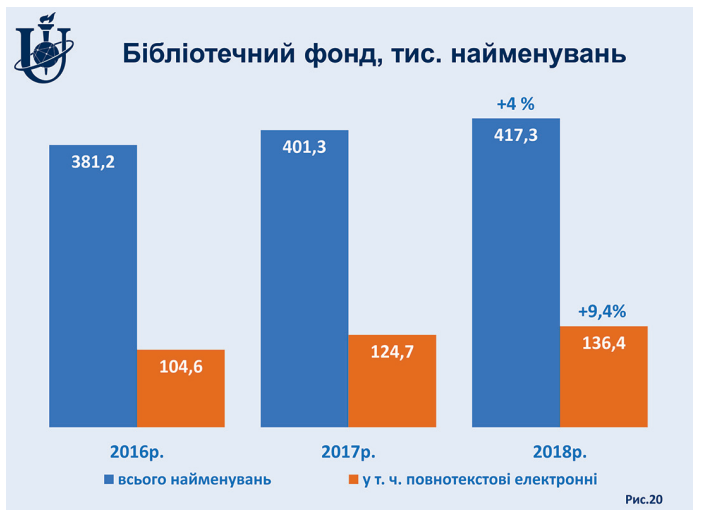
У системі дистанційного навчання (рис. 16) уже 15 спеціальностей бакалавратури (+1) та 14 магістратури (+3; +27%), у ролі користувачів-студентів близько 1 850 осіб

(+3 %), у ролі викладачів – 711 (+4 %). Банк тестових завдань більший за 166 тис. од. (+7 %, рис. 17), віртуальних тренажерів – за 1 900 (рис. 18), навчальних

відеоматеріалів – за 850 (+10 %, рис. 19). Зберігаються й достатньо високі темпи поповнення бібліотеки повнотекстовими електронними матеріалами (+9,4 %, рис. 20).

За рейтингом Webometrics Transparent Ranking Repositories інституційний репозитарій СумДУ на першому місці серед вишів України й на високих позиціях у світовому ранжуванні. Кількість віддалених користувачів бібліотеки зі 161 країни світу (2017 р. – 159) за рік збільшилася до 48,3 тис. осіб (+4,3%, рис. 21). Збільшилося на 41% і видання підручників та монографій мовами міжнародного спілкування (рис. 22). У звітному році зроблені

вагомі кроки щодо «осучаснення» філософії діяльності бібліотеки як клієнтоорієнтованої сервісної системи; це є й у планах на 2019 р.

У звітному році продовжуємо *розвиток цифрової інфраструктури, інформаційне й інноваційно-технологічне забезпечення* якої є запорукою успішної наукової, грантової діяльності, появи нових високотехнологічних напрямів наукових досліджень, поширення транскордонних інформаційно-телекомунікаційних технологій навчання тощо.

Перелік нових рішень, запроваджених сервісів програмного забезпечення – це окремий багатосторінковий звіт. У ньому серед іншого і забезпечення кіберзахисту, і мінімізація втрат під час численних кібератак, зокрема цільових, і створення (як єдиного вікна) доступу до інформаційних сервісів, системи «Електронний особистий кабінет», що має вже близько 7 тис. користувачів. Впроваджена й платформа того самого змішаного навчання, і каталог освітніх програм, і багато іншого.

Збільшилися до 254 наші публічні сайти (2017 р. – 247), частина з них ґрунтовно оновлена. Активізувалася англійська версія сайту (рис. 23) за кількістю як користувачів (29,7 тис. осіб, +23,6%), так і переглядів (172 тис., +24,4%).

У 2018 р. відбулося значне оновлення комп'ютерного, телекомунікаційного та науково-навчального обладнання. Парк комп'ютерів поповнився більше ніж на 300 од.

(рис. 24). Зросла до 204 (+9,7%) кількість стаціонарно обладнаних мультимедійних аудиторій (рис. 25), до 320 (+10%, рис. 26) – кількість точок Wi-Fi. Водночас майже на 50% збільшилася кількість зареєстрованих у мережі мобільних комп'ютерів.

Усього на інформатизацію, а це й обладнання, і програмне забезпечення, й Internet, і телефонія тощо, витратили близько 14,8 млн грн (+9,8%; 2017 р. – 13,4 млн грн), також на 5,2 млн грн поставлені на баланс коштового науково-навчального обладнання, серед якого новий рас-

Рис.26

Рис.28

тровий електронний мікроскоп, комп'ютерний томограф, система візуалізації клітин для Медичного інституту, комплект тренажерів кафедр військової підготовки тощо.

За наказом МОНу створена лабораторія колективного користування обладнанням електронної мікроскопії, готують до відкриття Центр колективного користування в Медичному інституті. У 2019 р. з'явиться унікальна навчально-наукова лабораторія віртуальної та доповненої реальності, буде створена сучасна відеостудія виробництва навчальних відеоматеріалів із застосуванням віртуальних технологій. Оновимо й online-студію.

2018 рік характеризується також певним посиленням міжнародної активності. З 34 до 40 збільшилася кількість кафедр, на яких тією чи іншою мірою така діяльність здійснюється. Із 6 проектів програми ЄС Еразмус+, підтриманих в Україні за напрямом «Розвиток потенціалу вищої освіти», – 2 проекти СумДУ, за напрямом «Кредитна мобільність» – 2 із 14. Є зростання за грантовою діяльністю й у цілому (рис. 27), за винятком, на жаль, кількості суто наукових грантів (2018 р. – 6; 2017 р. – 7; 2016 р. – 9). Майже на 20% до 23 млн грн (рис. 28) збільшився й обсяг фінансових надходжень від усіх видів грантової діяльності.

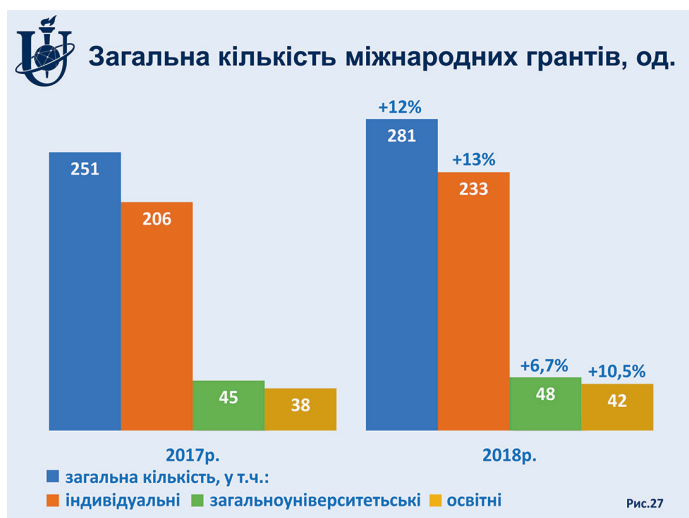

Рис.27

За 48 загальноуніверситетськими грантами (з них 30 за пріоритетними програмами) у звітному році працювали більше за 200 осіб, які представляли 28 кафедр із 58 (+33% до 2017 р., 54% за базовим ЗВО). Сподіваюся,

що введення в 2018 році до преміювання за кожну грантову заявку підвищить ефективність цієї діяльності.

На жаль, не маємо істотних зрушень у показниках академобільності, що ілюструє наведена таблиця.

Кількість учасників програм академічної мобільності

	Усього осіб		Питома вага від загалу
	2017 р.	2018 р.	
Студенти	150	150	1,8 %
Аспіранти й докторанти	28	28	8,1%
НПП та наукові співробітники	93	100	10,3 %

І якщо за категоріями НПП і науковців академобільність за рік збільшилася й перебуває на прийнятному рівні, то показники академобільності студентів, особливо аспірантів (рис. 29), ще дуже далекі до середньоєвропейського рівня.

Рис.29

Позанавчальна діяльність

Кількість форм роботи, різних заходів як на загальноуніверситетському, так і на інститутсько-факультетському рівнях, а також на рівні органів студентського самоврядування зашкалює. Будемо сподіватися на їх ефективність. Конгрес-центр, культурно-мистецький центр, спортклуб та інші підрозділи все більше позиціонують університет як значущий центр громадського життя регіону. Лише глядачами актової зали Г-корпусу за рік стали близько 40 тис. сумчан і гостей міста.

Серед найбільш значущого: 178 студентів-лауреатів і володарів гран-прі мистецьких конкурсів різних рівнів, дві команди в «Лізі сміху», віце-чемпіонство в ній та потужний піар університету на телеканалах і в мережі Інтернет. Водночас саме в 2018 році на базі сучасної «Школи Сміху» започаткований перший та єдиний у країні проект «Шкільна ліга сміху». Не знижує обертів і студентський волонтерський рух – масовий, ефективний, охоплює велику кількість студентів.

Маємо збільшення з 36 до 40 (+11%) кількості видів спорту й до 111 кількості спортивних секцій та абонементних груп (рис. 30), 170 студентів-призерів змагань загальнодержавного, європейського та світового рівнів (рис. 31, 2017 р. – 142; +20,4%), традиційні перемоги як студентів, так і співробітників у комплексному заліку серед вишів Сумщини й перше місце серед вишів України на Європейських університетських іграх.

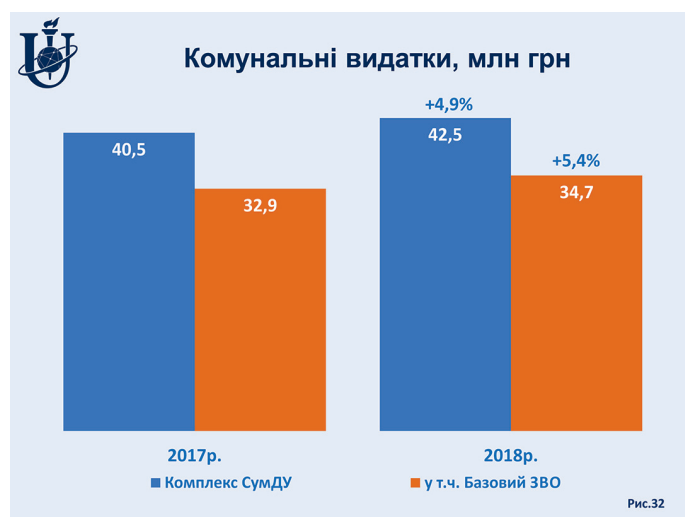
Водночас актуальним є більш значне залучення студентів до регулярного спорту: 53% першокурсників мають захворювання й функціональні відхилення; близько 20% – низький рівень розвитку рухових здібностей.

Як до спорту, так і до гуртків культурно-мистецької та іншої спрямованості потрібно залучати значно більше старшокласників.

У 2018 р., як і в попередні роки, діяльність університету супроводжувалася як заходами належної підтримки інфраструктури, так і її розвитку. Крім уже частко-

во зазначеного, більше за 10 млн коштів держбюджету реалізовані на поновлення будівництва 2-ї черги корпусу Н; завершення плануємо в 2019 році з наданням нових площ кафедрам ІТ-спрямування й створенням унікального для України критого комплексу пляжного волейболу як бази олімпійської підготовки. За кошти обласної та міської субвенцій (близько 5 млн грн) виконаний капітальний ремонт покриття бігових доріжок манежу, що істотно підвищує його привабливість як центру олімпійської підготовки легкоатлетів, так і для проведення змагань високого рівня. 4 млн коштів державного бюджету реалізовані в проекті дуальної освіти на базі Машколеджу, ще 4 млн грн місцевих коштів уже забезпечені на 2019 рік для завершення підготовчої стадії цього проекту з філософією «навчання на виробництві, виробництво безпосередньо в навчальних лабораторіях».

Крім зазначеного, ще на 14,4 млн грн вже власних коштів університету проведена реконструкція, капітальний і поточний ремонт 785 приміщень (2017 р. – 428). У планах на 2019 р. початок будівництва нового навчального корпусу Медичного інституту, капітальний ремонт 1-го поверху навчального корпусу № 2, продовження реконструкції бібліотеки та безліч інших завдань. Не знімаємо з порядку денного й бажання щодо придбання відповідно придатних будівель під гуртожитки університету. Сподіваємося й на початок реалізації в 2019 році масштабного проекту «Енергоефективний СумДУ» (близько 11 млн євро) за рахунок переважно коштів Європейського інвестиційного банку та Північної екологічної фінансової корпорації, що є надактуальним. Теплопостачання у 2019 році збільшилося в натуральному вимірюванні на 7–8% залежно від джерела тепла. Водночас на відміну від багатьох вишів України ми забезпечили незмінність режиму навчання й праці, не задіяли ні фальшканікул, ні фальш-навчання вдома. При цьому, незважаючи на зростання обсягів наукової та інших видів енерговитратної діяльності, у тому самому фізичному вимірі водо- та електроспоживання зменшилися на 5 і 7% відповідно, що є результатом реалізованих організаційно-технічних заходів. Проте тарифи зростають динамічно. Комунальні витрати збільшилися майже на 5% (рис. 32) і становлять уже 42,5 млн грн, їх зростання компенсується переважно спеціальним фондом (+3,7 млн грн).

У 2018 р. забезпечена стабільна виплата стипендії загальним обсягом 61,1 млн грн і гарантованої заробітної плати зі збільшенням зростання фонду оплати праці за комплексом на 53,5 млн грн (+17,5 % до 2017 р.), зокрема на 47,1 млн грн (+18,8% до 2017 р.) за базовим ЗВО (рис. 33). Порівняно з 2017 р. вдалося забезпечити певне зростання питомої ваги загального фонду держбюджету у фонді оплати праці (рис. 34). Була продовжена й розвинута соціально-орієнтована політика. Не згорнули жодної соціальної програми.

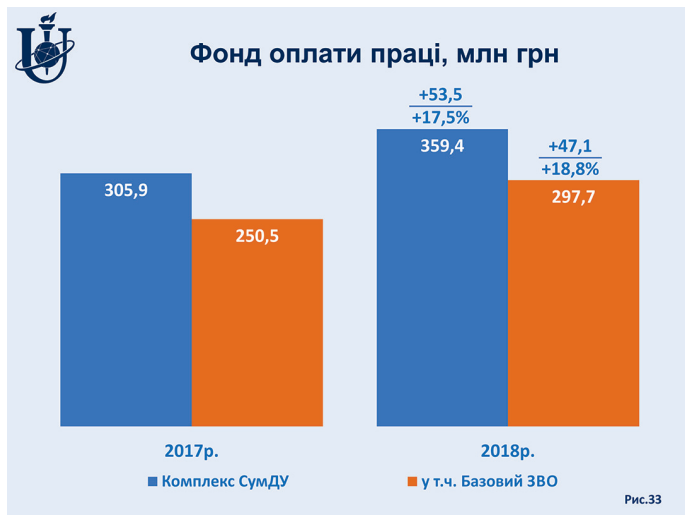

Рис.33

Рис.34

Комплекс громадського харчування для стримання зростання цін продотований на 2,3 млн грн (2017 р. – 2,02 млн грн). На утримання студентських гуртожитків додатково до сплаченого мешканцями спрямовані 3,2 млн грн (2017 р. – 1,9 млн). До речі, за рахунок вивільнення від проживання сторонніх осіб та допомоги соціальних партнерів студентам за рік додані ще 17 кімнат. Фінансовою дотацією забезпечена й діяльність оздоровчого комплексу (басейни, СОЦ «Універ», лижна та водно-веслова бази, манеж).

Успішно функціонували, але вже на умовах самоокупності готель-гуртожиток та університетська клініка, у якій розширили денний стаціонар і започаткували нові медичні послуги.

На матеріальну допомогу, оздоровлення, знижки вартості навчання, забезпечення студентів-сиріт, допомогу іншим вразливим категоріям та інші заходи цієї спрямо-

ваності витратили близько 25 млн грн (базовий ЗВО – 20,6 млн грн), що перевищує показники 2017 року. Також забезпечене відповідно до вимог законодавства виділення коштів студентському самоврядуванню, НТСА, профспілки.

Надходження на субрахунки (рис. 35) становили 16,1 млн грн (+11%). При цьому за рахунок надання додаткових платних послуг безпосередньо підрозділами надходження збільшилися на 35,6 %, а виплати ФОП із субра-

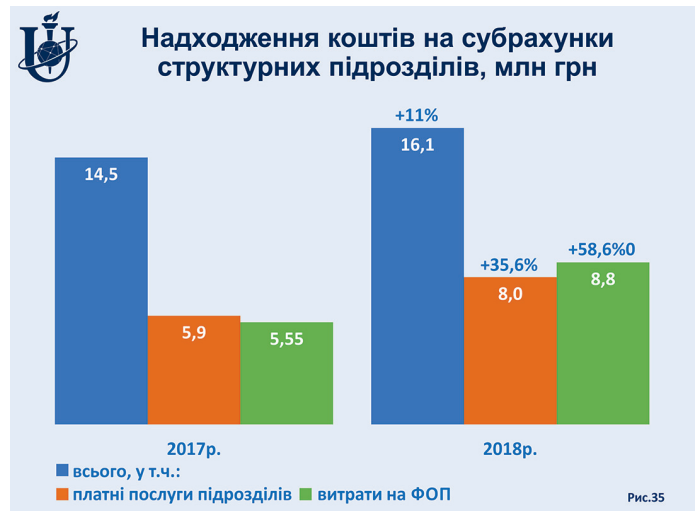

Рис.35

хунків – на 58,6%. Розширений і спектр заходів системи матеріального стимулювання успішності діяльності й розмір преміювання, на що спрямовані 57,15 млн грн (із них базовий ЗВО – 55 млн грн), що також перевищує показники 2017 р. Упевнений, що успішність колег та університету в цілому є одним із найбільш значущих досягнень фінансової стабільності й сталого зростання доходів. Цей показник у 2018 році становив +100 млн грн (рис. 36), а загальний обсяг фінансування – близько 600 млн грн (+20,3%). Водночас питома вага коштів спеціального фонду – 56,7% за комплексом (2017 р. – 57%) та 63,5% (2017 р. – 64,8%) за базовим ЗВО.

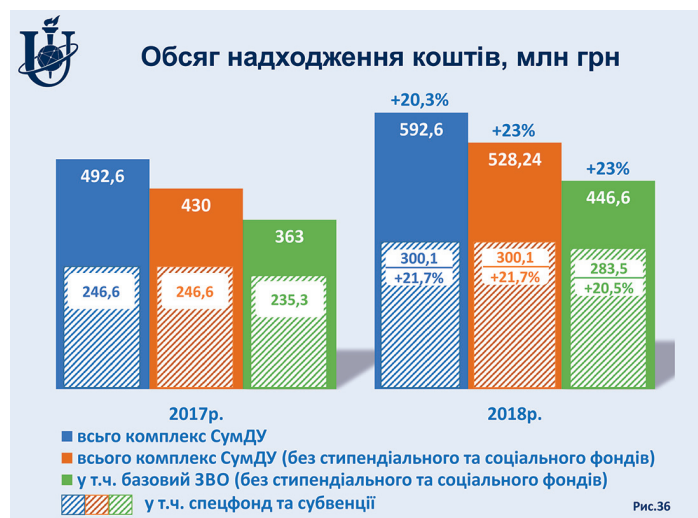
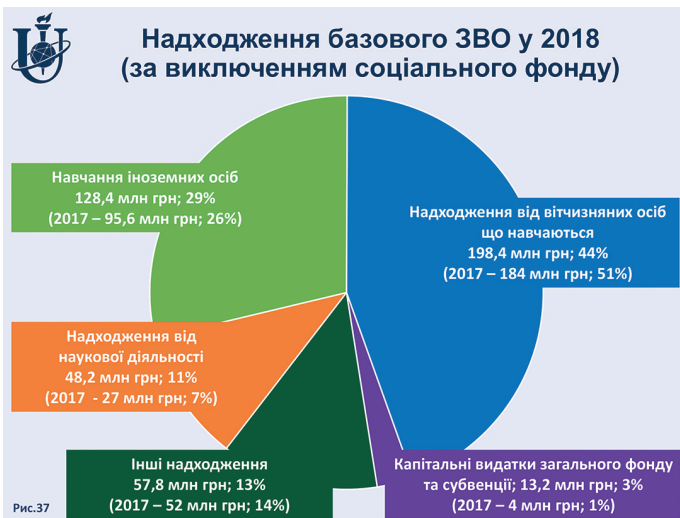

Рис.36

Забезпечений високий рівень диверсифікації надходжень (рис. 37); за узагальненими показниками надходження загального й спеціального фондів становлять: за навчання вітчизняних громадян із аспірантурою, інтернатурою, ординатурою включно – близько 44%; від іноземних громадян – близько 29%; від наукової діяльності –

11%; від надання численних видів додаткових платних послуг та іншої діяльності – близько 13%, решта (близько 3%) – це капітальні видатки загального фонду й місцеві субвенції. За рік також надійшли на «Благодійний фонд – ендавмент СумДУ» близько 500 тис. грн. На цьому фонді накопичені вже 1,4 млн грн.

Необхідно зазначити й істотну, більшу за 9 млн грн, економію коштів у результаті проведення закупівель за електронними технологіями та тендерами.

Створено й надійний перехідний фінансовий ресурс (більший ніж у 2017 році), що надає мені можливість упевнено гарантувати фінансову стабільність року 2019-го, зок-

рема майже 20% підвищення вже з 1 січня оплати праці науково-педагогічним працівникам і на 12% до мінімального розміру оплати праці станом на грудень 2018-го, що стосується всіх інших. Значна частина цих зобов'язань буде виконуватися коштами спецфонду, що нам усім разом ще потрібно забезпечити під час реалізації всього комплексу складних інноваційних завдань багатосторонньої діяльності університету.

Наведене у звіті дозволяє мені визначити 2018 рік як у цілому успішний. Незважаючи на складнощі та перепони, сталий розвиток університету забезпечений, ми зробили важливі кроки й помітно наблизилися до реалізації нашої стратегічної мети щодо відповідності статусу дослідницького університету.

Атмосфера успішності та вдосконалення, широке залучення університетської спільноти до активної участі у виконанні стратегічних завдань забезпечить не лише закріплення досягнутих позицій, а й передусім логічне впровадження системної та масштабної модернізації навчальної й наукової складових і конкурентоспроможність СумДУ на вітчизняному та світовому науково-освітньому просторах. Віра в успішне майбутнє нашого університету унеможливорює інші й тактику, і стратегію.

Висловлюю щирю вдячність усім, хто своєю наполегливою, творчою працею забезпечує реалізацію високої місії університету. Вірю в успішність року 2019-го. Наші плани будуть реалізовані.

Дякую за увагу!

